

Άλησμώνητα Θεοφάνεια στή Χαλκίδα τοῦ τέλους τοῦ 19^{ου} αἱ.

Ξεφυλλίζοντας τὴν ἐφημερίδα «ΕΥΡΙΠΟΣ», τὴν ἀρχαιότερα ἐφημερίδα τῆς Εὐβοίας, ποὺ κυκλοφοροῦσε κάθε Σάββατο, πρόσεξα κάποια δημοσιεύματα, τὰ ὁποῖα συγκινοῦν, ἀλλὰ καὶ φωτίζουν ὅψεις τῆς κοινωνίας τῶν παλαιῶν εὐλαβῶν Χαλκιδιωτῶν, ποὺ πλαισίωναν τὶς ἱεροπρεπεῖς ἐκεῖνες τελετὲς τῆς Καταδύσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἀλλὰ καὶ μεριμνοῦσαν γιὰ τὴν ἀνοικόδομησιν ἢ στερέωσιν τῶν ἐνοριακῶν τους ναῶν.

Δύο ἀπὸ αὐτὲς τὶς τελετὲς θὰ μνημονευτοῦν στὴ συνέχεια, γιὰ νὰ ξαναζήσουμε στὶς μέρες μας ἀγιασμένες στιγμὲς τοῦ χτὲς ποὺ παρεῖχε ὁ Θεὸς στοὺς Χαλκιδεῖς. Νὰ τὶς ξαναζήσουμε, ἐλπίζοντας ὅτι καὶ στὶς συννεφιασμένες μέρες μας δὲν θὰ ἀποστρέψει τὸ Πρόσωπό Του ὁ Κύριος ἀπὸ τὸ Λαὸ τῆς Χάριτος τῆς Θεοσώστου καὶ ἀγιοφιλοῦς αὐτῆς Πόλεως καὶ κατ' ἐπέκτασιν Μητροπόλεως.

Διαβάζουμε, λοιπόν, στὸ φ. 901 τοῦ Σαββάτου 8 Ἰανουαρίου 1883, στὶς σελ. 1-2, τὰ ἐξῆς:

«Κατὰ τὸ ὑπὸ τῆς Νομαρχίας ἐκδοθὲν πρόγραμμα ἐτελέσθη καθ' ἃ προαναγγείλαμεν, ἡ τελετὴ τοῦ Μεγάλου Ἀγιασμοῦ ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς Ὁμονοίας ἐπὶ τῆς ὑπὸ τοῦ κυρίου Δημάρχου στηθείσης ἐξεδρας. Μετὰ τὴν

τελετὴν τοῦ Ἀγιασμοῦ ἡ Αὐτοῦ Σεβασμιότης ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἡμῶν μετὰ τοῦ ἱεροῦ κλήρου ὑπὸ πολλοῦ παρακολουθούμενος λαοῦ ἐν μέσῳ τῆς στρατιωτικῆς παρατάξεως ἐπορεύθη εἰς τὴν ἀποβάθραν τοῦ λιμένος μας, καὶ ἐκεῖθεν ἐβάπτισεν τὸν Τίμιον Σταυρὸν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἀνασύρας ἔπειτα παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἣτις καὶ ἄλλους τῶν συμπολιτῶν μας παραλαβοῦσα περιέφερεν αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν, πρὸς

εἰσπραξιν συνδρομῶν ὑπὲρ τοῦ ἀνοικοδομηθησομένου ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου· αἱ εἰσπραχθῆσαι συνδρομαὶ ἀνέβησαν εἰς τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν 2.000 περίπου.

Ἡ πρᾶξις εἶναι ἀξιέπαινος καὶ μεγάλως τιμᾷ τὰς τε ἀρχὰς αἱ ὁποῖαι προσέφερον τὴν συγκατάθεσιν καὶ συνδρομὴν των, καὶ τοὺς κυρίους ἐπιτρόπους ὡς καὶ τοὺς φιλοτιμηθέντας νὰ συνοδεύσωσι αὐτοὺς πολίτας, οἵτινες ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐξετέλεσαν ἔργον τοσοῦτον ἱερόν. Ἀληθῶς, ὅταν ἡ καλὴ θέλησις ὑπάρχει, τὰ πάντα δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ εὐκολύνῃ, καὶ μάλιστα ὅταν πρόκειται περὶ ἱερῶν καὶ φιланθρωπικῶν καταστημάτων, ἔχομεν δι' ἐλπίδος ὅτι καὶ τὸ προσεχὲς Πάσχα οἱ ἐπίτροποι συννενοούμενοι μετὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν πολιτικῶν θὰ ἀποταθῶσι εἰς τοὺς συμπολίτας μας νὰ ζητήσωσι τὴν συνδρομὴν των. Ἡ ἐκάστη οἰκογένεια μετ' εὐχαριστήσεως πιστεύομεν θὰ εὐχηθῇ ἀπὸ σήμερον νὰ φάγῃ ἐν ὑγείᾳ τὸν πάσχάλιον ἁμνόν, καὶ μετ'

εὐχαριστήσεως ἄκρας θὰ προσφέρῃ ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας τὸ δέρμα τοῦ ἀρνίου».

Συγκινητικές σελίδες μιᾶς ἄγνωστης μέχρι σήμερα ἱστορικῆς διαδρομῆς, πὺν τὴν στεφάνωννε ἡ προσφορὰ καὶ ἡ τιμὴ στὰ ἱερὰ καὶ τὰ ὅσια. Ὁ Μητροπολίτης δὲ πὺν μνημονεύεται εἶναι ὁ Χριστοφόρος Σταματιάδης (1882-1892).

Συνεχίζουμε μὲ κάποια ἄλλα Θεοφάνεια, δέκα χρόνια ἀργότερα...

Καταφεύγουμε, λοιπόν, στὸ φ. 1341 τοῦ Σαββάτου 11 Ἰανουαρίου 1892, στὴ σελ. 2, ὅπου ἡ ὥς ἄνω ἐφημερίδα ἔγραφε τὰ ἐξῆς:

«Μετὰ τῆς προσηκούσης ἐπισημότητος ἐτελέσθη κατὰ τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν, ἑορτὴν τῶν Θεοφανείων, ὁ κατ' ἔτος

τελούμενος ἁγιασμὸς τῶν ὑδάτων. Περὶ ὥραν δεκάτην ἅπασα ἡ ἐνταῦθα φρουρὰ ἦν παρατεταγμένη ἔμπροσθεν τοῦ Μητροπολίτικοῦ ναοῦ. Μετ' ὀλίγον συντελεσθείσης τῆς ἱερᾶς λειτουργίας, ἡγουμένων τῶν ἐξαπτερύγων, ἐξῆλθον τοῦ ναοῦ ὁ χοροστατῶν Μητροπολίτης Πενταπόλεως Νεκτᾶριος καὶ οἱ ἱερεῖς πασῶν τῶν ἐνταῦθα ἐκκλησιῶν. Οὕτως ἡ πομπὴ ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ κλήρου, πάντων τῶν ἐπισήμων

προσώπων καὶ πολλοῦ πλήθους περικλειομένου ὑπὸ τιμητικῆς φρουρᾶς ἔλαβε τὴν ἄγουσαν πρὸς τὴν προκυμαίαν ἔνθα πρὸ τῆς πλατείας εἶχε στηθῇ ἐξέδρα πρὸς τέλεσιν τοῦ Ἀγιασμοῦ. Τὴν ἐξέδραν περιεκύκλου ἄπειρον πλῆθος μὴ ὑστεροῦντος καὶ τοῦ ὠραίου φύλου, ὅπερ ἐπωφελήθη τοῦ καλοῦ καιροῦ ὅπως ἀπολαύσῃ τοῦ λαμπροῦ θεάματος καὶ

συμμετάσχη τῆς σεμνῆς πανηγύρεως. Τελεσθέντος τοῦ Ἀγιασμοῦ κατελθὼν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μετὰ παντὸς τοῦ κλήρου διηυθύνθη πρὸς τὸ χεῖλος τῆς προκυμαίας, ἔνθα ἐβαπτισε τρις τὸν σταυρὸν εἰς τὴν θάλασσαν ἀγιάσας οὕτω τὰ ὕδατα. Οὕτως ἔληξεν ἡ λαμπρὰ τελετὴ ἐξαιρετικῶς ἐφέτος εὐνοηθεῖσα ὑπὸ ὠραίου καιροῦ καὶ εἰς ἣν παρέστη ἄπειρος κόσμος κατακλύσας ὅλον τὸν εὐρὺν χῶρον τῆς προκυμαίας καὶ τὰς ὁδοὺς καὶ τοὺς ἐξώστας, δι' ὧν διῆλθεν ἡ πομπή».

Ἐνημερώνουμε τὸν φιλήστορα ἀναγνώστη πὺς ὁ Ἅγιος Νεκτάριος ἦταν τότε διορισμένος Ἱεροκῆρυξ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Χαλκίδος. Προέστη δὲ τὸ ἔτος ἐκεῖνο στὴν Τελετὴ τῆς Καταδύσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, γιατί ὁ θρόνος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Χαλκίδος τελοῦσε ἐν χηρείᾳ μετὰ τὴν πρόσφατο κοίμησι τοῦ Ποιμενάρχου τῆς Χριστοφόρου (2 Ἰανουαρίου 1892).

*Γιὰ τὴν ἀντιγραφὴ
Πρωτοπρεσβ. Κων. Ν. Καλλιανός*